

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 240
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 11.

Šibenik, 18. ožujka 1922.

God. II.

Ministarska stolica nada sve!

Demanti o sukobu u demokratskom klubu između ministara Marinkovića i Pribičevića, kao što i demanti o novoj krizi u vladi bez sumnje su iskreno razveselili čitavu našu javnost!

Oprovrgrnuće vijesti, koje je donijela sva naša štampa, da se naime približio čas, kad napokon Pribičević mora saći sa ministarske stolice, olakšalo je onu tjeskobu, koja je tištila sve narodne krugove! Naravno, bio je u pogibelji opstanak ove države, budućnost naroda, temelj narodnog jedinstva, da su ipak već jednom ostavili mjesta drugima ljudi, koji se grčevito i silom drže ministarskih stolica!! Kako se može samo i pomisliti, a da neke ličnosti nijesu više ministri Jugoslavije!!!

Posvadili se ministri, ali se odmah i pomiriše. Ovo nam najbolje obilježuje balkanizam, kojim se vodi naša državna politika. Ovo nam je najbolji znak moralnog nivoa-a, na kojem stoje kormilari naše državne uprave. Naša štampa je ovih dana iznijela toliko toga, da bi se u svakoj kulturnoj državi takve osobe odmah, u isti čas, povukle sa javnog života i zapustili svako mjesto, koje zapremaju bez čekanja, da se to samo službeno dementira. I sama sumnja, da javnost može vjerovati o zbiljnosti koje afere, kod svih civilizovanih naroda bila bi dovoljna, da potakne javnog službenika, jednog ministra, da demisionira.

Gosp. Pribičević, proti kojemu su svi Hrvati, velika većina Slovenaca, a i mnogi Srbi, koji u njemu vide veliku i glavnu zapreku na putu do plemenskog sporazuma u našoj državi, na sve ono, što je o njemu iznijela beogradska štampa, reagira tim, što se odlučio za sudski postupak proti gosp. Protiću.

Mi mislimo, da je gosp. Pribičević morao naprije saći sa ministarske stolice, pak tek onda podignuti tužbu na sudu, da se opere od kleveta i inkriminacija, kojima ga terete neke novine. Kako se može ostati u ministarstvu i voditi važni resort, a biti osumnjičen u javnosti o kojem zlodjelu? Ovo, ponavljamo, ne bi se moglo ni smjelo dogoditi kod drugih naroda. Kod nas naprotiv radije se pušta, da te netko krivi čak s moralnog umorstva, nego da siđeš sa ministarske stolice. Ministarska stolica je nada sve, pa i nad samom vlašću i poštenjem. Sve za vlast, a vlast ni za što, pa ni za obraz! Žalosne pojave našega javnog života! Osudna svjedodžba našim političarima, koji bi radije pustili, da propadne čitava država, nego da se ostave ministarstva!

Kad se natrag dana čitalo u našem novinstvu, da je sva prilika, da će zbog neizdrživosti vlada Pašić-Pribičević demisionirati, iskreno smo se veselili, što će ipak jednom kod naših državnika prevladati razbor i

ljubav prema narodu, te će svojim odstupom od političkog života omogućiti ozdravljenje i konsolidaciju naših unutrašnjih prilika, za čim svi toliko vapijemo i težimo.

Bilo je nade, kad se uklone predstavnici i leaderi današnjeg režima, da će se početi zatrpavati ovaj jaz između Hrvata i Srba, koji se na našu krutu žalost sve to većma otvara. Opće je mišljenje po cijeloj državi,

Pismo iz Zadra.

Veselje zbog riječkih događaja. — Demonstracije i napadaj na naš konsulat. — Kritično ekonomsko stanje. — Umiranje Zadra. — Potreba dvaju središta za našu okolicu. — Reakcija proti Talijanima iz kraljevine.

(Posebni dopis „Narodne Straže.“)

ZADAR, 8. ožujka 1922.

Iza riječkih događaja probudiše se i zadarski fašisti i republikanci. 6. ov. mj. iza zбора „Pro Fiume“, održano kasno uvečer, prirediše, po gradu demonstracije pjevajući poznatu D'Annunčijevu himnu i ostale fašističke pjesme. Kad dođoše pred naš jugoslavenski konzulat, porazbijahu sve prozore donjeg poda uz razne najpogrdnije poklike protivu svemu, što je jugoslavensko i nama sveto i drago. Kušali su i prodrijeti u prostorije konzulata, u kojemu se tada nalazio samo poslužnik, ali im to nije bilo moguće radi čvrstoće vanjskih vratiju, i ako im je uspjelo, da mjestimice probiju ulazna vrata. Policije dakako nije bilo, da to spriječi! Poslije ovog napadaja pozvana došla je i zbog toga pozatvarala nekoliko demonstranata, koje će brzo pustiti na slobodu, a možda zato i nagraditi.

Na zvoniku sv. Stošije viju zastave od veselja, što je Zanella istjeran iz Rijeke. Rekao bih, da ipak većina ozbiljnijeg građanstva ne misli kao ono nekoliko mladih usijanih glava.

Inače se Zadar nalazi u kritičnom ekonomskom stanju. Zastoj u svemu. Radnici bez posla. Dućani rade sasvim slabo. Kako piše sam „Corriere“, svi su u velikom deficitu. Javno se govori, da će skoro najaviti stečaj do 80 dućana robom, jer ih je previše. Ono nešto industrije, što je bilo, zastala je i ne može da se razvija. Osobito se veliki hoteli nalaze u kritičnom stanju. Bit će vam već poznato, kako je skrahirao splitski fašista Puišina sa svojim „Bar Spalato“. Sad je opet na redu drugi: „Bovo d'Antona“. Kažu, da ima 80 hiljada lira duga. Kako se čuje i govori, to bi se imalo dogoditi još nekolicini drugih. Počinju s velikim luksusom, a svršavaju ovakvim krahovima. Drukčije ni ne može da bude.

I naši seljaci iz okolice nalaze se u vrlo teškom položaju radi nestašice novca i nikakve prodaje vina. Vlasti nimalo ne dolaze ususret narodu. Strašni avet gladi, koji zbog istih razloga prijeti čitavoj našoj Dalmaciji,

da su glavna i jedina zapreka ovome Pašić i Pribičević i njihovi služnici. Neophodno je potrebito, da se oni uklone. Onda će se moći pristupiti našem unutrašnjem uređenju.

Nedavne afere u klubovima vladajućih stranaka morale su dati povoda, da se već jednom započne novim režimom, koji će zadovoljiti Hrvate i učiniti jednakopravna sva tri plemena u ovoj državi. No gospoda su se pomirila, razmirice su izglađene, i spašena je država!

Potreba hitne pomoći.

Vinska kriza uopće u Dalmaciji. a napose ovdje kod nas doprla je do vrhunca. Očajno je upravo stanje, u kome se nalaze svi naši vinogradari radi nemogućnosti, da prodadu ili inače iskoriste svoj jedini vinski proizvod.

Žalosno je, da se Vlada u Beogradu na opetovane intervencije i brojne interpelacije našega nar. poslanika dra Dulibića i poslije tolikih obećanja ne miče, da već jednom pomogne našem bijednom narodu, koji se nalazi u velikoj neprilici i ide ususret teškim danima i svojoj očitoj i potpunom propasti.

Zbilja čovjek iz dana u dan se sve više utvrđuje u uvjerenju, da su našim ljudima na Vladi preči osobni i stranački interesi negoli dobro naroda, komu bi morali posvetiti sve svoje sile i sposobnosti. Pa kad i nešto poslije tolikih vapaja, moljakanja i požurivanja napokon „milostivo“ učine, u zadnji čas, kad je narod radi njihova nemara već dosta stradao, onda to treba izrabiti u svoje stranačke svrhe i preko svog novinstva i svojih općinskih komesara razdubnjiti i razglasiti narodu, koliko su oni zaslužni i koliko se brinu za narod.

Misle jadni, da će narod svemu tome vjerovati i listom u njihove demokratske redove! No ljuto se tome varaju, jer ih je narod već dobro upoznao, kao što i predobro znade, da su upravo oni, i nitko drugi nego oni, svojim strančarstvom, svojom nesposobnošću i svojom lošom i bezglavom upravom države krivi svim ovim našim i vinskim i prehrambenim i novčanim i saobraćajnim krizama te svemu ovom našem tako nesređenom nutarnjem položaju države.

U ovom listu mi smo još 23. i 30. srpnja prošle godine predviđajući ovogodišnju krizu s dva članka upozorili naše mjerodavne krugove na Vladi, da se navrijeme pobrinu za izvoz našega vina u budućoj godini, jer ćemo se inače naći na čudu. U njima smo tom prigodom nabrojili i istakli i razne načine, kojima se kriza može predusresti i zapriječiti. No naš glas, kao što i glas našeg nar. poslanika dra Dulibića, ostao je samo glas vapijućega u pustinji!

Da bi Vlada sada i htjela izvesti sve ono, što smo mi tada predlagali, ne bi to mogla, jer je već kasno. Ipak Vlada i sada nešto od onoga može i mora učiniti, ako joj je iole na srcu dobro i blagostanje naroda. Neka u prvom redu dozvoli slobodno i neograničeno pečenje rakije od vina i topećenje neka oslobodi od svakog plaćanja trošarine. Ta se iznimka učinila za krajeve bivše kraljevine Srbije. Pravedno je, da se učini i za siromašnu Dalmaciju. Ako se narodu hoće zbilja

pomoći i omogućiti mu prodaja vina bilo u unutrašnjosti naše države bilo u inozemstvu, neka mu se ne stavlja nikakve zapreke pri prodaji vina. Neka mu se pri tome što moguće više snize visoke carinske i prevozne tarife i stavlja na raspoloženje potrebna prevozna sredstva. Ovakvo treba narodu pomoći, da ga se spasi od sigurne i neizbježive propasti.

Vino se u konobama naših vinogradara zbog nastajuće žege već počelo da kvari. Ono malo, što se u mjestu prodaje, daje se u besćenje. Skupoća dnevnog strašnog raste, a nestajica krušne hrane svakome je već poznata. Počinju radnje u polju. Treba misliti na galicu, sumpor, gnoj. Na bankama su i kod privatnika već do grla zaduženi. U krupnim crtmata to je slaba i blijeda slika teškog i očajnog stanja, u kome se nalazi naš vinogradar zbog toga, što mu se vino još uvijek neprodano nalazi u konobama.

Zadnji je dakle čas, da se naša Vlada makne i odmah bezodavno pomogne našim vinogradarima u ovoj njihovoj tako teškoj vinskog krizi.

Političke vijesti.

Pokrajinsko Pučko Vijeće za Hercegovinu. 12. ov. mj. održan je u Mostaru sastanak vodstva i pouzdanika naše Hrvatske Pučke Stranke za Hercegovinu. Govorili su naši narodni poslanici dr. Šimrak i Barić. Sastanak je jednodušno odobrio dosadašnji politički smjer Pučke Stranke. Najodrešitije je osuđena borba i politika naših čokorilovaca za amputaciju, kao i za hegemoniju. Ujedno je jednoglasno i najodrešitije osuđeno Radićevo napuštanje Hrvata u Bosni i Hercegovini. Stvoreni su važni zaključci za rad stranke obzirom na Hercegovinu.

Imotska krajina listom za Hrv. Pučku Stranku. Naši nar. poslanici Stjepan Barić i dr. Janko Šimrak 3. ov. mj. održali su uspješni politički sastanak u selu Zadvarju, na koji su dotrčali težaci iz gotovo svih okolnih sela. Žandari su htjeli ometi sastanak, ali im to nije uspjelo hvala odlučnosti, naših poslanika. Prisutni težaci su s velikom pomnjom, zanimanjem i odobravanjem saslušali govore naših po-

slanika o cjelokupnom sadašnjem političkom položaju u državi i o programu i radu naše HPS., te u svemu odobrili i politički i socijalno-gospodarski i kulturno-vjerski program i rad naše stranke. Sastanku su prisustvovali i mnogi okolni župnici. — 5. ov. mj. isti naši zastupnici na Lovrčcu su održali veliku javnu pučku skupštinu, na koju se sletio mnogobrojni narod iz svih okolnih raskrskanih sela. U svojim govorima izvjestili su vjerno narod o svim pitanjima naše politike, o radu poslanika našeg Jug. Kluba i o našem programu. Sve izvode obojice govornika sabrani narod je potpuno odobrio. Skupštini je prisustvovala i Radićevac dr. Ilija Abjanić, koji se nije ni usudio da prozbori nakon tako ljubljenih njihovih govora. Nakon skupštine narod je iznio svoje pritužbe i želje gg. nar. poslanicima.

Dokle dopire „ljubav“ dra Krstelja prema katoličkoj Crkvi! Beogradska „Demokratija“ od 11. ov. mj. br. 802. donosi ovu karakterističnu vijest: „Ministarstvo vjera predložilo je ministarstvu financija, da se uvede jedna vrsta poreza, čiji bi se prihod upotrijebio za poboljšanje materijalnog položaja katoličkog svećenstva i za cr-

kvene potrebe“. Ovom prigodom sjećamo se, kako je isti dr. Krstelj koncem prošlog mjeseca najljubeznije primio delegate glavnog odbora pravoslavnog svećeničkog udruženja, s njima se čitavi sat i po zadržao u razgovoru glede uređenja njihova staleškog pitanja, te im obećao, da će se sam lično zauzeti za njih bez obzira na svećenike drugih konfesija i, ako ne bude moguće urediti opće svećeničko stanje, da će se zauzeti, da se pitanje pravoslavnih svećenika odmah riješi zakonskim putem. Iz ovoga se najbolje vidi, koliko je kod nas ustavom zajamčene vjerske ravnopravnosti i kud idu Krsteljeve simpatije. Čini nam se nevjerovatnim i nemogućim, da bi ministar financija mogao usvojiti ovaj Krsteljev prijedlog. Ipak bismo zapitali dra Krstelja, zašto predlaže novi porez za namirenje potreba samo katoličkog svećenstva, a ne predlaže ga i za pravoslavno svećenstvo. Zar on hoće u narodu, koji se dijeli na više vjera, pobuditi mržnju protiv katoličke Crkve?

Prosvjedno zborovanje u Beogradu radi riječkih događaja. Prošle nedjelje pod predsjedništvom pukovnika Jurišića održao se u Beogradu brojno posjećeni prosvjedni zbor radi

riječkih događaja. Zboru je prisustvovalo preko 15.000 osoba, među kojima mnogo bivših vojnika i invalida. Izmijenilo se više govornika. Primljena je rezolucija, kojom se odlučno pozivlje naša Vlada, da kod talijanske vlade poduzme korake, da se zadnji događaji na Rijeci ne ponove i da se već prestane sa nasiljima nad našim jugoslavenskim življem u Italiji. U protivnom slučaju grozi se u rezoluciji, da će se nastupiti proti Talijanima u Jugoslaviji jednakim načinom, kako fašisti nastupaju proti Jugoslavenima u Italiji.

Koji će se činovnici reducirati? Vladin zagrebački novinski odsjek javlja, da je uži odbor za redukciju činovnika već izradio projekt pravilnika. Prema tome pravilniku, koji će važiti za cijelu zemlju, a koji treba da primi i plenum odbora, imat će na prvom mjestu da se otpuste iz državne službe svi oni službenici koji ne znaju da pišu bilo latinicom ili ćirilicom. Zatim će se otpustiti iz državne službe svi oni službenici koji se ogrješe o svoje činovničke dužnosti radeći protiv ove države. Njihove krivice ima da utvrdi disciplinski sud. Otpuštanje činovnika bit će povjereno jednoj naročitoj komisiji. Od kvalifikovanog osoblja povući će se iz službe prvenstveno oni, koji su navršili 40 godina službe ili 65 godina starosti. Od nekvalifikovanog osoblja iz Srbije i Crne Gore u državnoj službi prvenstveno će se zadržati oni, koji su bili ratnici, invalidi i borci na solunskoj fronti.

Iz katoličkog svijeta.

Važni sastanak Masaryka s Papom u Vatikanu. Kako javljaju novine, predsjednik čehoslovačke republike imao bi doskora pohoditi Rim. Tom njegovom putovanju vladini krugovi daju veliku važnost. Činjenica je, da je Sv. Stolica pozvala Masaryka na pregovore za uređenje položaja katoličke crkve u Čehoslovačkoj. Pio XI. je izrazio želju, da bi o toj stvari osobno konferirao s Masarykom, jer ga pozna još iz vremena svoje apostolske misije u Poljskoj, Pio XI. koji je dobar poznavalac sjevernih Slavena, hoće da riješi vjersko pitanje u Čehoslovačkoj, e da onda dobije slobodne ruke za daljni svoj blagotvorni rad u Rusiji i na Balkanu. Već od

Orlovski tabor u Brnu.

Pripreme za veličanstveni tabor u Brnu sve su življe. Uz tabor će biti utakmicе čehoslovačkog orlovskog Saveza i međunarodnog gimnastičkog Saveza (onako kao što prošle godine u Strassbourgu).

Radi skupoće skupni će se izlet Jugoslavena omeđiti samo na Brno, a trajat će 6—7 dana. Izlet mora biti dobro organiziran. Zato mu mogu prisustvovati samo disciplinirani ljudi.

Za osobu će trebati oko 1200 K za cijeli izlet. U toj približnoj svoti uračunana je vožnja, hrana, stan i putna dozvola, ulaznice i umjereni privatni izdaci. Pojedinci i društva neka počnu — gdje još nijesu — s ustrajnom štednjom. Društva neka u svrhu da pošalju odaslanstva, priređuju nastupe, predstave itd.

Prijave za hrvatske odsjeke i društva prima *Pripravni odbor za Brno u Zagrebu (Kaptol 27)*. Budući da Česi žele znati, koliko će približno

učesnika biti iz Jugoslavije, neka odsjeci i društva što prije jave, koliko će se članova i članica pridružiti. Da se olakšaju prijave i sabiranje novaca, neka se do 15. ožujka pošalje 400 K, do 15. lipnja drugih 400 K, a do 15. srpnja trećih 400 K. Oni, koji pošalju cijelu svotu od 1200 K odmah do prvog roka, mogu računati na neke pogodnosti. Tko ne bi mogao ići, dobiva novac natrag (ako je to bez opravdanog razloga, pridržaje se 10% u korist troška pripravnog odbora). Prijave bez preplate ne će se uzeti u obzir. Svaki, koji se javi, mora da točno navede svoju adresu, organizaciju, koju pripada i, da priloži reverz, da će se za cijelo vrijeme izleta ravnanati prema odlukama vodstva.

Mogu se prijaviti samo oni, koji su u kojoj katoličkoj organizaciji ili koje preporuča koja katolička organizacija ili dušobrižnik dotičnog mjesta.

Pripravni odbor za Brno.

PODLISTAK

PETAR GRGEC:

Noviji katolički pokret među Hrvatima.

(Nastavak.)

A kada je Austrija mobilizovala vojsku, da navali na Srbiju i priteče u pomoć Turskoj, osvanula je u „Luči“ pjesma, upravljena hrvatskim vojnicima, s ovim završetkom:

„Zašto pjevat, kad nijedan za svoj dom vas pasti ne će?
Pa i oni, što se natrag tužni vrate (tužnim nama,
Ovjenčani ljubor-listom sjest će na prag pusta doma,
Da mu ropstvo oplakuju — s materama.“

(Luč VIII., br. 2-3).

Napomenuti moram, da je tada upravo haračila u Zagrebu Čuvajeva preventivna cenzura. „Luč“ je bila često zaplijenjena, što se danas ne može gotovo ni konstatovati, jer su se cenzori napomnije držali naredbe, koja je tražila, da zaplijenjena mjesta budu ispunjena novim sadržajem, i to tako, da čitatelj ne može ni zamijetiti, je li list bio zaplijenjen ili nije.

Progoni našega daštva i naše štampe sklonuli su nas, te smo počeli izdavati potajni list „Rad“, u kojemu je izašla među ostalim i ova pjesma: „Zaori jednom, gromka pjesmo, Govori, još da mrtvi nijesmo. Mi slavensko smo hrabro pleme! Za ropstvo nije ljuti lav. Kad sve se zvijeri na nas spreme, I naš će narod ustati sav.“

Za pravo i slobodu!

Nek i naš handžar jednom zvekn. Nek topa bojna rika jekne, Pa nek se ruši, što je gnjilo, Sagradit ćemo novi svijet. Oj naprijed, osvjetlićai silo, Iz ropstva ovog u boj svet

Za pravo i slobodu!

Pjesma se pjevala po zagrebačkim ulicama kod svake dačke manifestacije i demonstracije. Prvu je kritiku spjevao Luka Jukić, a drugu jedan Domagojac. I melodija potječe od drugoga Domagojca, koji je bio upleten i u Jukićevu pamicu radi toga, jer je na jednoj dačkoj zabavi deklamovao njegovu pjesmu „Zlotvor“.

Ne navodim ovih citata i činjenica s tom svrhom, da koga uvjerim o revolucionarnosti našega pokreta. Neka slobodno bude uvjeren i svaki, naš protivnik, da mi načelno ni u praksi nijesmo bili revolucionarci. Ali ako tkogod hoće u današnje doba, kada

je prva naša dužnost, da u miru gradimo svoj željkovani „novi svijet“, ako tkogod, velim, hoće da prosuđuje našu prošlost, taj ne smije da zaboravi ni ovih tirtejada, koje najbolje dokazuju, da ni mi nijesmo bili odviše mirne krvi, već smo znali i te kako planuti, kada se radilo ne o revoluciji u pravom smislu riječi, već o borbi za naše oslobođenje.

U tu borbu za oslobođenje utrošilo je hrvatsko katoličko daštvo g. 1911.—1912. i 1913. najveći dio svojih sila. Sudjelovali smo u pohodu, što su ga zagrebački sveučilištarci poduzeli u Beograd i Kragujevac. Naši su ljudi bili iskasapljeni od zagrebačke policije, kada su ono na zagrebačkom sveučilištu bile podignute barikade i kada je u Zagrebu, Splitu, Sarajevu, Ljubljani i u drugim našim gradovima bio proveden opći dački štrajk. Značajno je, da su g. 1913. dne 30. travnja sve tadašnje dačke grupe povjerile jednom Domagoju zadaću, da drži svečanu komemoraciju u zagrebačkoj auli u spomen Zrinjskomu i Frankopanu. I kada se na večer istoga dana napunio zatvor u Petrinjskoj ulici sveučilištarci, zapremili su više ćelija Domagojca, a među njima su bila i dva svećenika. Među onim daccima, koji su kasnije bili osuđeni

na novčane globe, na zatvor i na izgon iz Zagreba, bilo je i opet veoma mnogo Domagojaca. Kada je trebalo oblijepiti u noći zagrebačke reklamne stupove alarmantnim zabranjenim proglasima, kada je valjalo prosvjedovati protiv spletaka, da se Rijeka ocijepi od senjske biskupije, kada je trebalo ustati protiv nepravda talijanskih šovinista na trčanskoj Rivoltelli, kada je trebalo voditi borbu za reciprocitet hrvatskoga sveučilišta, — radeći je daštvo kao najorganizovanija i najdisciplinovanija grupa napinjalo svu snagu te je izvršilo dostojno svoju nacionalnu zadaću.

Priznajemo, da nijesmo samo mi sudjelovali u tadašnjim slobodarskim pothvatima. Daštvo svih političkih i kulturnih smjerova bilo se u to vrijeme potpuno emancipovalo od starijih političkih stranaka otklanjajući od sebe odgovornost za njihov rad. Međusobno smo se znali i dalje žestoko boriti čuvajući svaki svoju skupinsku individualnost, ali u borbi protiv naših narodnih neprijatelja svi smo se našli skupa, svi smo bili jedno. Posebno grozničavo raspoloženje vladalo je među nama. Gledali smo napeto u budućnost očekujući, da se mora dogoditi nešto veliko.

(Nastavit će se.)

nekoliko vremena šire se vijesti o pravama za sklopljenje novoga konkordata s Jugoslavijom. Svrha je novoga Pape, koji je, kako je već poznato, dosta vremena proživio u Poljskoj, da nađe i stvori podlogu, ako ne za sjedinjenje barem za čim veće zbliženje između katoličke i pravoslavne Crkve. Iste ugledne strane novine ističu, kako je Papa za to izabrao vrlo zgodan čas, kad je naime pravoslavna crkva zbog ruske revolucije dizorjentirana. Masarykov dolazak u Rim mogao bi dakle lako značiti prvu nit u provadanju i oživotvoravanju politike novoga Pape. Zato bi baš ova predstojeća konferenca u Vatikanu među sadašnjim raznim konferencama mogla postati najvažnijom u povijesti zadnjih godina.

Beogradski list o novome Papi. Beogradska „Epoha“ donijela je na prvom mjestu sliku Pape Pija XI, koju je popratila lijepim člankom. „Epoha“ želi, da među Papom i našom državom budu uvijek najljepši odnosi. Među ostalim ističe i to, kako bi vjersko pitanje imalo već danas spadati u krug elementarnih prava, o kojima ne bi trebalo više ni diskusije ni borbe. Sve, što spada na vjeru pojedina i masa, imalo bi se zajamčiti najširim granicama slobode. Želja je naša, da se ne ostane samo pri željama i isticanju, nego da se već jednom i naši državnici, koji rekao bih ne dijele ovo mišljenje „Ephino“ malo zamisle u ovo pitanje i u tom smislu počnu raditi na zadovoljstvo svih nas katolika.

Naši dopisi.

Murter, 13. ožujka 1922.

Uljarska zadruga oživljuje. Ovih su dana Savezovi odlasnici gg. dr. Krunoslav Bego i F. Ž. Donadini pohodili i pregledali našu uljarnu. Na njihovu želju i poticaj 5. ov. mj. održana je skupština naše Uljarske zadruge, na kojoj je izabrana ova nova uprava: Ravnatelj Mudronja Nikola Antin, zamjenik Vodopija Mihovil p. Ante, blagajnik Kovačev Jakov p. Pave, ostali odbornici: Jureta Štipe, Skračić Nikola, Mudronja Dume, Stipanelov Ive, Pleslić Šime, Šikić Pere pk. Šime. Ježina Bare i Markov Šime pk. Špira. U nadzorni odbor birani su: Predsjednik Juraga Štipe Tomjin, zamjenik mu Juraga Štipe p. Ante, ostali članovi: Šikić Dume, Ježina Ive, Pleslić Šime, Skračić Pave, Žeravica Joakim, Rameša Mate, Mudronja Ante, Žeravica Marko i Turčinov Jakov. Zadrugom je sada zavladao duh pravog zadrugarskog rada, Zadruga pod novom upravom uz dosadašnje privedivanje ulja kani proširiti svoj djelo-krug rada novom tvornicom sapuna i sardina. Uz nastojanje će k tome, da snabdije s električnom svjetlošću Murter i njegovu luku Hraminu.

Brzojavne tužbe naših ribara. S iste skupštine Uljarske Zadruge Pokrajinskoj Upravi u Splitu, Kr. Kotarskom Poglavarstvu u Šibeniku, Zadrudnom Savezu u Splitu, Pomorskoj Oblasti u Bakru, Ministarskom Savjetu u Beogradu i materskom obiljubljenom poslaniku dru Dulibiću odlaslan je sljedeći brzojav: „Saljani, pod zaštitom talijanskih karabinjera, priječe ribarenje Murterincima na svom krunarskom otočju. Karabinjeri su zaplijenili mreže i ponijeli ih sobom zajedno sa ribom u Sale. Sa današnje godišnje skupštine 252 zadrugara prosvjeduju tražeći zaštitu i povratak mreža! Jednako traže, da se poštuje materski posjed Modrave, koji se nalazi najjugoslavenskom teritoriji, a pred kojim karabinjeri Pakošana iz-

zivlju tvrdenja među našim pučanstvom druge i treće zone. Molimo posredovanje vlasti i brzu evakuaciju treće zone.“

Osnutak Ribarske Zadruge. Ovom prilikom je i treći Savezov odlasnik g. Buratović osnovao Ribarsku Zadrugu, koja će također mnogo doprinijeti razvitku i napretku našeg Murtera.

Zadrudno predavanje. 26. veljače je revizor Zadr. Saveza g. Frano Ženko Donadini održao vrlo uspješno i brojno posjećeno zadrudno predavanje; koje je završilo sa poklikom: „Živio Murter!“ što su svi prisutni oduševljeno prihvatili.

Domaće vijesti.

Promjena u uredništvu splitskog „Jadrana“. Vič. Ivan Delalle prestao je biti članom redakcije „Jadrana“.

Veliki požar u Zagrebu. Nepažnjom jednog radnika, koji je sa još jednim drugom na tavanu Prve hrvatske štedionice bio zaposlen skidanjem starih limenih ploča s krova, te se pri tom služio benzin-lampom, koju je zaboravio pogasiti, kad je odlazio na objed, pojavila se na tavanu velika vatra, koja je brzo zahvatila čitavi prednji dio krova i kupulu zgrade, okrenutu prema Preradovićevom trgu. Vatrogasnom društvu, koje je imalo pune ruke posla, uspelo je, da spriječi proširenje požara. Šteta je velika. Iznosi više milijuna kruna. No zgrada je osigurana, pak je tako šteta pokrivena osigurninom.

Gradske vijesti.

Pouzdan sastanak za doček Kralja. Prošle nedjelje na poziv općine u Državnom Domu našao se na okupu veliki broj građana, da se dogovore i odrede, kako će najdosljednije upriličiti svečani doček prigodom dolaska Njegovog Veličanstva Kralja Aleksandra u ovaj grad. Izabran je posebni odbor od više građana, koji će razdijeliti rad na više tehničkih pododboru rukovoditi sve pripreme za ovaj doček.

Druga smrtna osuda. U subotu 11. ov. mj. završeno je prvo porotno zasjedanje ove godine, koje je bilo započelo 6. veljače. Usve su bile 23 rasprave. Najveće je zanimanje građanstva bilo za zadnju raspravu, koja je trajala puna četiri dana, a na kojoj je imala pasti osuda za grozno umorstvo oružnika Frane Smoljanovića, počinjeno od Crnkovića i drugova u Novalji. Osuda je pročitana u subotu oko ponoći pred brojnom publikom od kakvih 700-800 osoba. Na temelju pravorijeka porotnika Ivan Crnković je priznat krivim zločina umorstva, te osuđen na smrt, koja se ima izvršiti na vješalima. Šime Vidas pk. Lovre i njegov sinovac Šime Vidas priznati su krivim posrednog dioništva izdajnog umorstva, te je stariji osuđen na 15 godina, a mlađi na dvanaest godina tamnice.

† **Šime Sunara Franin.** Poslije vrlo kratke bolesti u najboljoj muževnoj snazi preminuo je i odijelio se od svojih milih i dragih ovaj naš građanin trgovac. Prošle subote priredn mu je vrlo lijep i brojno posjećeni sprovod. Ucviljenoj obitelji i rodbini naše iskreno saučesće, dobrom pokojniku vječni pokoj!

Šibenska Okružna Banka. Na temelju ovlaštenja Ministarstva trgovine i industrije Pokrajinska Uprava n Splitu dozvolila je našem općinskom upravitelju osnutak dioničkog društva pod gornjim naslovom sa sjedištem u Šibeniku. Društvena glavnica iznosi, u času sudbene protokolicije, najmanje 1.500.000 K., faktično u gotovu uplaćenih, a razdijeljena je u 2.000 dionica. Temeljna glavnica, koja će nakon 6 mjeseci po protokoliciji iznositi 2.000.000 K., bez nove dozvole vlasti može se povisiti do 8.000.000 K.

Odobrenje pristojbina šibenske općine. Zadnji „Dalmatinski Glasnik“ od 11. ov. mj. donosi odobrenje delegacije ministarstva financija u Splitu o ubiranju pristojbina šibenske općine. Delegacija je ovlastila šibensko općinsko upraviteljstvo, da do 31. prosinca 1922. pobire prizreze na izravne poreze, na uvoz, na izvoz, na marvinске putnice, pazarinu, takse na svjedodžbe i tiskanice, građevne pristojbe, klaorinu, pristojbe na prodaju ribe, vina, na ambulatne prodavaoče, pristojbine na zabave na otvorenom i pod šatorima, na dimnjačarske pristojbine, na ukop i psarinu. Potanje u „Dalmatinskom Glasniku“.

Potrebita i pametna zabrana. Općina je izdala ovaj oglas: „Da se osujeiti nagrdivanje javnih i privatnih zgradnja bilo u gradu bilo u predgrađu, zabranjuje se današnjim danom lijepjenjem oglasa, reklama i t. d. po zidovima. Pravo javnog oglašavanja ostaje koncesioniranom poduzeću I. Grimani unutar okvira (alba), postavljenih na pojedinim zgradima. Privatnici imaju da se za takvo oglašavanje prijave kod spomenutog preduzeća. Protiv svakom prekršitelju, postupat će se strogo po § 7 redarstvenog prekršaja, a osim toga krivac će se osuditi na naknadu troškova za čišćenje.“

Taksa za pse. Delegacija ministarstva financija u Splitu ovlastila je šibensku općinu, da može pobirati ove takse na pse: a) u gradu za pse čuvar i lovačke din. 40, za sve ostale pse din. 600; b) u selima za pse čuvar i lovačke din. 24, a za sve ostale pse din. 400. Općina je javnim oglasom o tome obavijestila sve gospodare pasa, te ih pozivlje da tu taksu plate općinskoj blagajni najdalje do 15. travnja.

Darovi „Uboškom Domu“. Da počasti uspomenu Mije Guberine: Joso Trlaja, Braća Škarica pk. Dume, Mate Živković, Šime Županović i Mijo Županović po K. 40; Joso Tambača, Vladimir Kulić i E. Bulat po K. 20. Da počasti uspomenu Itala Alekse: Obitelj Gjina Merlaka K. 200. Da počasti uspomenu Nike Medini: Don Rudolf Pjan K. 20. Da počasti uspomenu Pave Jurišić: Mijo Grubišić K. 80. Da počaste uspomenu Ranka Margetića: Mate Živković, Jakov Dulibić i drug. Marko Iljadica-Rapo i Hotel „Kosovo“ po K. 40, E. Bulat K 20 i Ante Tikulin K. 10. Da počaste uspomenu Marice Vikario: Braća Ive i Niko Antunac K 400, Pave i Reda Vikario K 100 i Vladimir Kulić K 20. — Svima darovateljima Uprava harno zahvaljuje.

Građani! Sjetite se svoje zarobljene braće!

Epidemija ukočenosti šije.

U Splitu se dosada pojavilo nekoliko slučajeva ukočenosti šije (meningitis cerebrospinalis epidemia). Simptomi su te priljepčive bolesti: glavobolja, bljuvanje, prevelika osjetljivost kože te ukočenost nogu i šije.

Što je i kakav je On.

(Razgovor dvaju krapanjskih spugara.)

— Pa još ga ne znaš ti, a sve ga selo znade!

— Da nije krivac On...?

— Jest, kriv je svemu baš On, koji ima sve moguće koncesije. E, moj dragi, ali On nije sada „protudržavan“, kao što si ti, koji iz objesti i bez nužde ideš na spuge, jer „sa spugama rušiš državu“. A On je, kad se ono radi trgovine bio zavadio s Talijanima; morao na koncu uteći kao „mučenik“ u Split i tako spasiti liire. Čuj, a ne daje li ti još pure u dug?

— Belaja daje, nego se već grozi „petidima“. Tolikima za one velike zime i poredice nije htio ništa davati za gladnu djecu na vjersiju. Teško ti ga se siromahu kod ovakvih gazda — gulikoža! A otkle ću sad platiti, kad ne mogu nigdje dobiti, a „ma kine“ ne smiju van. Bože moj, tko je ovomu uzročak?

— Još pitaš, tko! On — „mukla špija“. Misliš, da bi Rusi bili činili one premetačke i bunili narod, da tu nije bio prst špijuna, koji kao da se zakleo, te ne da, pa ne da živjeti nikome u selu, samo da on dobro živi i šeće po „portu“, rukama u džepu. Ali svaka sila za vremena...!

— A što je sad od onoga Srbi-janca, Njegova velikog prijatelja, koji se toliko grozio, da će se napiti naše krvi, da će nas strpati u tikvu i poslati preko mora, koji nam je psovao majku bunjevačku...?

— E moj družo, on ti je sad kó janje, otkad mu netko napravi leđa. Daj ti njemu samo „četiri kile vina i dvije kile votke“, pa se ne boj! Kaže: „Država sve plaća!“ A ne znaš li, da se s njime kruto zavadio?

— To sam baš htio znati, Kazuj...!

— On sad smišlja, kako bi Ruse otpremio.

— Ma je li? On, koji je radio, da dodu u naše selo, kad je bilo mirnije nego sada!

— E, moj brate, On se više ne boji, kao ono pred Božić, pa sad: ajde obrano, otkle si došla!

— Ali mogli bi mi još kadli tadi i trebati!...

— Još ti ne znaš nešto, a vrijedno je i to znati, da...!

— Kazuj! Slušam te rado, jer istinu govoriš.

— Sječaš li se, kako je ono negda „Grbin“, dok je bio ovdje učiteljem, trčkarao sad u ovaj, sad u ovaj ured, na Difezu i t. d...!

— Znam, ali je bio jedan gladan, i ako mu se kao narodnom izdajci i špijunu ne može oprostiti.

— Tako ti i On leti sad na Poglavarstvo, sad na Općinu, sad na Mornaricu, sad na Lučki uređ i drugamo...! I da znaš, kako laže i maže, prosi i nosi... Zato tolike koncesije!

— E pa sigurno mora da je pristaja demokrata, kad sve to dobiva!

— Pa kako ne znaš, da je živi i pečeni demokracina! Zato po njihovim i govori: Tko nije demokrat, taj je protudržavni, takve treba maknuti iz službe.

— Žalibože takvim se sve vjeruje! Eh, slični sličnima!

— Gle, koliko je dosljedan! Kad su ovo dana naši spugari otišli trbuhom za kruhom, iz ljute nevoľje, eto ti i Njegove makine za njima!

— Prokleti interes! Njegova makina sad ne će državu uništiti, a naše prije hoće!!! Lakomac! Sve bi htio imati u šaci!

(Svršit će se.)

*) ronilački strojevi.

nerazderive kaučuk-pete za cipele

Veliki uspjeh! **Veliki uspjeh!**
 Kod kupnje, prodaje i zakupa nekretnina
 Novo ustanovljena
Reklamna i posrednička
agencija „Uspjeh“
 Šibenik - Gospodski trg 13.
 Prima na prodaju, kupnju i zakup
 razne trgovine, gostione, kavane, kuće,
 podkućnice, lokale, vinograde, posjede,
 velika imanja, lade i t. d.
 Ponude izvršuje na opće zadovoljstvo
Reklamna i posrednička agencija
„Uspjeh“.

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, taka
 boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala - Cvikera.
 Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu.
 Primaju se popravci.

Agenturna i komisijonalna radnja **R. Dominis i A. Grünbaum**

Gospodski Trg 13 — Šibenik.

Prima narudžbe za prodaju i kupnju životnih namirnica
 i inih produkata.

Prima zastupstva za sjevernu Dalmaciju.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK

Brzjavni: DREZGA - ŠIBENIK.

Telefon inter. 38.

VELIKA PRODAJA U ŽITARICAMA I KOLONIJALIMA.

Prodaja: Sećera, Kave, Pirinča, Sapuna, Građevnog materijala,
 Nafta, Benzina, Mašinskog ulja.

Sve uz cijene konkurencije.

AUTOGARAGE.

AUTOGARAGE.

Narudžbe se obavljaju sa vlastitim prevoznim sredstvima:
 motornim lađama po moru, teretnim automobilima
 po suhu.

— Export vina, ulja i rakije na veliko. —

Glavno zastupstvo za Dalmaciju tvornice likera IVANA JELIĆA u Šibeniku.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK (HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav.
 knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište
 papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. —
 Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične
 časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za
 pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

PAPIRNICA

GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetni-
 čkih dopisnica, te šibenskih raz-
 glednica.

Prodaja školskih potrepština,
 raznog papira te sve vrsti kan-
 celarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mio-
 mirisnih sapuna, praška za zube i
 slično, te raznih igrački za djecu.

Cijene umjerene!

Bogato skladište šivaćih strojeva

SINGER

kao i svih pojedinih dijelova
 šivaćih strojeva, šivaćih igala
 i mašinskog ulja.

Prodaja uz gotov novac i obročnu otplatu.

Na svakom je stroju naznačena
 cijena, koja je ista za cijelu
 Jugoslaviju.

ANTE FRUA

ŠIBENIK Glavna ulica.

Zastupnik gornje tvrtke za Šibenik
 i okolicu.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalciumcianamida i ostalih

umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK (Dalmacija)

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzjavni: Cianamid

Telefon Br.

P. N. Svećenicima, Crkovinarstvima i Trgov-
 cima javljam, da izrađujem iz pravog pčelinjeg
 voska svijeće u svim veličinama, koje se ne krive,
 ne kaplju, ne dime i ne udaraju patvorinom.

Kupujem svaku kolikoću pčelinjeg voska i meda.

U zamjenu svijeća primam okapine.

— Cijene umjerene! —

Vlasnik

Odlikovane Tvornice voštanih svijeća

Vladimir Kulić - Šibenik.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
 I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzjavni naslov: Gospobanka
 Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Karlovcu
 te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške,
 na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.